

Genmäle.

Herr Redaktör.

När en recensent fäller en så sträng dom, som den cand. mag. Bisgaard i Eder tidskrift afkunnat öfver mitt arbete Geldzins und Güterpreise, och bokens författare efter att ha genomläst och begrundat den motivering, som skall tjena såsom stöd för denna dom, icke kan komma till någon annan slutsats, än att rec. antingen alls icke måtte ha läst boken (det referat han gir af dess teoretiska del är föga annat än en öfversättning af min egen sammanfattning på sid III) eller i alla händelser icke i någon mån förmått tillegna sig dess innehåll — så må några ord till sjelfförsvar från författarens sida anses berättigade om ock, från en annan synpunkt sedt, kan hända öfverflödiga. Jag skall emellertid inskränka mig till att bemöta et par af hr. Bisgaards anmärkningar, hvilka vid ett flyktigt påseende kunde tyckas innehålla något sken af berättigande, lemmande samtliga de öfriga — t. ex. det öfverraskande påståendet, att ett oföränderligt penningvärde vore likbetydande med ekonomisk stagnation och död — åt Edra läsares sunnda omdöme.

Gent emot min sats, att förändringar i den naturliga kapitalräntan vid relativt oförändrad penningränta förorsaka en fortgående stegring, resp. sänkning af varuprisen, anmärker rec. först, att det i regeln tvärtom är varuprisens förändringar, som förorsaka förändringarna i den naturliga kapitalräntan, ty, säger han, vid utsikt till ökade pris ökas också efterfrågan på kapital o. s. v. Redan denna anmärkning visar, enligt min mening, att han näppeligen kan ha egnat min teori något virkligt studium. Definitionen på

Genmäle.

Herr Redaktör.

När en recensent fäller en så sträng dom, som den cand. mag. Bisgaard i Eder tidskrift afkunnat öfver mitt arbete Geldzins und Güterpreise, och bokens författare efter att ha genomläst och begrundat den motivering, som skall tjena såsom stöd för denna dom, icke kan komma till någon annan slutsats, än att rec. antingen alls icke måtte ha läst boken (det referat han gir af dess teoretiska del är föga annat än en öfversättning af min egen sammanfattning på sid III) eller i alla händelser icke i någon mån förmått tillegna sig dess innehåll — så må några ord till sjelfförsvar från författarens sida anses berättigade om ock, från en annan synpunkt sedt, kan hända öfverflödiga. Jag skall emellertid inskränka mig till att bemöta et par af hr. Bisgaards anmärkningar, hvilka vid ett flyktigt påseende kunde tyckas innehålla något sken af berättigande, lemmande samtliga de öfriga — t. ex. det öfverraskande påståendet, att ett oföränderligt penningvärde vore likbetydande med ekonomisk stagnation och död — åt Edra läsares sunda omdöme.

Gent emot min sats, att förändringar i den naturliga kapitalräntan vid relativt oförändrad penningränta förorsaka en fortgående stegring, resp. sänkning af varuprisen, anmärker rec. först, att det i regeln tvärtom är varuprisens förändringar, som förorsaka förändringarna i den naturliga kapitalräntan, ty, säger han, vid utsikt till ökade pris ökas också efterfrågan på kapital o. s. v. Redan denna anmärkning visar, enligt min mening, att han näppeligen kan ha egnat min teori något virkligt studium. Definitionen på

naturlig kapitalränta var ju: »den som vilde fastsættes ved Tilbud og Efterspørgsel, hvis man overhovedet ikke betjente sig af Pengetransaktioner, men Realkapitalerne blev udlaante in natura«. En så beskaffad storhet måste dock enligt sjelfva sitt begrepp vara oberoende af penningvärdets förändringar. Den bestämmes fastmer af naturliga, af penningen oafhængiga orsaker (icke oafhængiga af allt annat i verden, såsom hr. Bisgaard synes föreställa sig, at jag menat) nämligen af den reala arbetslönens höjd, som i sin ordning regleras af tillgången på arbetskraft i förening med realkapitalets storlek och genomsnittliga investeringstid, af den reala grundräntan (på liknande sätt bestämd), slutligen af produktionsresultatets vexlande storlek på grund af tekniska framsteg o. d.

Af disse tre, flerstädes i boken omnämnda faktorer har min recensent åtminstone observerat den sistnämnda. Men säger han »selv i sidste Tilfælde (tekniska framsteg, som åstadkomma eller lofva att åstadkomma ett större produktionsresultat) er Stigningen i den naturlige kapitalrente ikke en Aarsag men en Virkning« (hvad han härmed syftar på, förstår jag, uppriktigt sagdt, icke) »og det en Virkning som ovenikøbet vil ledsages af en Nedgang og ikke en Opgang i Varepriserne«.

Alltså raka motsatsen till, hvad jag yrkat, och, märkligt nog, också motsatsen till, hvad han sjelf på föregående sida tyckes medgifva, då han säger det vara gammalt och kändt, att »Forholdet netop gaar i den« af mig »paapegede Retning«.

Något slags stöd för sitt påstående anför han icke. Förmodligen anser han det sjelfklart: ju större produktion, dess lägre varupris o. s. v. Nu kan det emellertid icke ha undgått min recensent — ifall han nämligen har läst min bok — att en stor del af dess innehåll (bl. a. och ej minst de kapitel, som rec. eget nog anser »ikke taget med for Theoriens Skyld«) går ut på en motbevisning af just denna, ytterst vanliga, skenbart påtagliga, men enligt min åsikt grundfalska föreställning, att produktionsresultatets storlek i och för sig, d. v. s. oberoende af penningväsendets beskaffenhet, inverkar på varuprisans allmänna höjd. Är penningväsendet, såsom jag för-

utsatt, tilsträckligt elastiskt, så finnes ingen anledning, hvarför icke efterfrågan efter varor skulle kunna stiga i jembredd med den ökade tillgången, ja till och med under längre tid öfverskjuta den hvarigenom prisen fortfarande bringas att stiga; saknar det åter elasticitet, så kommer å andra sidan penningräntan att stiga til samma nivå som den naturliga kapitalräntan, och då bortfaller jenväl enligt min teori förutsättningen för en prisstegring. — Jag kan naturligtvis icke förmena hr. Bisgaard att, utan att anföra några skäl, helt naket upprätthålla en sats, som jag använt en tredjedel af min bok på att gendriva, och lika naket negera en annan, som jag använt de återstående två tredjedelarne på att bevisa — men icke kan sådant gerna kallas kritik.

Villigt medgifves att »Bogens theoretiske fremstilling . . . er . . . besværlig at arbejde sig ind i for den uerfarne« en olägenhet, som dock ej helt och hållet stått at undvika, derest jag ej ville för lättfattligheten uppföra precision och sträng bevisföring. Om några veckor utkommer emellertid en förenklad résumé af boken, hållen såsom föredrag i National-ekonomiska föreningen i Stockholm. Jag skall ta mig friheten sända den til min kritiker när den utkommer. Den är kort och så populärt hållen, som ämnets svårigheter medgifvit, och torde möjligen kunna bidra till at klara hans uppfattning af frågan.

Upsala d. 26. September 1898.

Knut Wicksell.